

Metodismen.

Oppgave i KGR102 – V07 NLA.
Forfattet av Olav Andreas Sæther. © 2007.

Metodistkirkens framvekst og hva som særpreger dette kirkesamfunnet.

Innhold

Innledning	s.3
Begynnelsen	s.3
Felles arv og historie med Luthersk lekmannsbevegelse	s.4
Metodistisk syn på dåp og nattverd	s.4
Metodistisk lære om det kristne liv, kontra lutherdom.	s.5
Læresamtaler	s.5
Avslutning og konklusjon	s.6
Kildehenvisning	s.8

Innledning

Metodistkirken er et protestantisk kirkesamfunn. Den Anglikanske kirke, som metodismen brøt ut fra, står av historiske årsaker nærmere den romerskkatolske kirke enn hva de øvrige protestantiske kirker gjør. Ytre sett kan dette sees ved fastholdelsen av den apostoliske suksesjon ved bispevigsel, og at denne linjen ikke ble brutt ved reformasjonen slik den ble i forholdet mellom Luther og Rom. Likevel er også den Anglikanske kirke preget av reformasjonens tanker. Innenfor denne kirken er det at John Wesley (17juni 1703 – 2 Mars 1791) vokser opp. Hans vei videre skulle føre ham bort fra Anglikansk syn, og nærmere luthersk, men også reformert kristendomsforståelse på mange punkter. Den anglikanske kirke var allerede på Wesleys tid en kirke med mangfold i liv og lære. Det vokste fram lavkirkelige vekkelses grupperinger, i opposisjon mot det høykirkelige sakramentale.

Som en innledning vil jeg si at min oppfattelse er at metodismen representerer en mellomting mellom Luthersk og reformert og pentakostal kristendomsoppfatning. Men en slik påstand blir også en forenkling, og må utdypes. Dette vil jeg prøve på i fortsettelsen.

Begynnelsen

I 1729 ble John og broren Charles med i en akademisk forening i Oxford. Her søkte de å leve et praktisk og konkret kristenliv med blandt annet Bibelstudier, lesning av kirkefedrene, fengselsbesøk etc. Gruppen fikk flere kallenavn av mer eller mindre negativ karakter. «Bibel møll» og «den hellige klubb» var noen av dem, «metodistene» var et annet. Navnet sikter til at Oxfordforeningen hadde laget seg metoder for hvordan et kristenliv kunne ytre seg. (Kristne kirker og trossamfunn s. 231). Det var faste bønnetider, og de fastet ofte. Skriftemålet ble praktisert. (Kirke og misjon gjennom 2000 år s. 213)

Her er flere likhetstrekk med den pietismen som vokste fram i Tyskland, og som kom til Skandinavia. Uten å gå alt for mye inn på denne, bør det likevel nevnes at Herrnhuterne, (også kalt brødrevennene), spilte en viktig rolle i det som ble til norsk bedehuskultur.

John og Charles Wesley var begge prester i den anglikanske kirke. I 1735 reiste de til den engelske kolonien Georgia i Amerika og fungerte som prester der. På båten over dit traff John Wesley tyske Herrnhutere, og i samtale med disse fikk han en ny forståelse av Guds nåde. Frelsen var en gave, og ikke lønn for et hellig liv. Brødrene returnerte til England i 1738.

Den 24. mai samme år gikk John Wesley på et foreningsmøte i London hvor Luthers fortale til romerbrevet ble lest. Dette ble Wesleys åndelige gjennombrudd. Han fikk visshet om at Kristus hadde tatt bort nettopp hans synder og frelst ham fra synden og dødens lov. Heretter forkynte han klarere enn før at frelsen er en gave. Han forkynte også at de som tar i mot frelsen ved tro, får visshet om sin frelse og får oppleve at Guds kraft forvandler menneskenes liv. Samtidig holdt han fast på en katolsk understrekning av et hellig liv. Fra høsten 1738 vokste så metodistvekkelsen fram. Sosiale tiltak som losjibus, apotek og bank for fattige, m.m ble startet.

John Wesley hadde misjonsiver. Uttalelsen «Verden er mitt sogn» viste at han hadde et ønske om at bevegelsen skulle nå utover sognegrenser, landegrenser og etniske grenser. (Borgen: Kristne kirker og trossamfunn s. 232)

Metodistkirken vokste fram som en vekkelsesbevegelse. Drivkraften har vært forkynnelsen av frelsen som en gave, misjonsiveren og viktigheten av å gi den enkelte mulighet og grunnlag til å velge ja eller nei til Jesus Kristus. Samtidig var nestekjærlighet og sosialt arbeid en viktig del av motivasjonen til arbeidet. Metodismen vokste sterkt i USA den første tiden, og det ble tidlig etablert

et eget kirkesamfunn i USA. Her ordinerte John Wesley selv biskopper. (jmf. Borgen s. 232) etter å ha kommet fram til at det ikke var noen vesentlig forskjell på biskop og prest. Ved å gjøre dette stilte han seg utenfor ordningene til den anglikanske kirke da han som prest ikke hadde rett til å ordinere andre. Dette ble et ledd i en gradvis løsrivelse fra den anglikanske kirke fra 1784 til 1795. Etter dette var metodismen fullt ut et eget kirkesamfunn.

Felles arv og historie med Luthersk lekmannsbevegelse.

Metodismen kom til Sverige ved Georg Scott som var engelsk metodistpastor. Scotts ble her kjent med Carl Olaf Rosenius, og Rosenius vikarierte en tid for Scott i Metodistkirken. Rosenius overtok også bladet «Pietisten» som Scott hadde startet. Rosenius knyttet rettferdiggjørelse ved tro sammen med tanken om at Gud ved helliggjørelse gjenoppretter det tapte gudsbildet og gir en den troende en ny natur, noe som er metodistiske trekk ved Rosenius sin lære. (Kristne kirker og trossamfunn s. 234) Rosenius sitt arbeide nådde vidt, og han har blitt stående som en kjær forkynner for mange.

Hans Nielsen Hauge kjente Metodismen. Niels Johannes Holm, brødremenighetens leder i Norge, skrev i 1822 et brev hvor han hevder Hauge hadde metodistiskpreget teologi. Huges og Wesley sine åndelige gjennombrudd har også likhetspunkter med hverandre. Det kan videre nevnes Huges aktive innsats for praktisk utlevelse i kristenlivet i hjem og arbeid. Men Hauge forble luthersk i kjernespørsmålene.

Påvirkningen skulle også gå motsatt vei. Metodismen kom som en av de første ikke-lutherske kirker til Norge, etter at disenterloven ble innført i 1845. Det var sjømannen Ole Peter Petersen som førte med seg metodismen etter å møtt denne gjennom metodistisk sjømannsmisjon. Petersen var vokst opp i et haugiansk miljø, og haugianismen har preget norsk metodisme. (Det Kristne Norge s. 200)

På endel punkter skiller metodismen seg fra lutherdommen. Et av disse punkt er begrepet «den forutgående nåde». Den «forutgående nåde» blir sett på som Guds handling med mennesket fram til det tar sitt valg og sier Ja eller nei til evangeliet. Begrepet kan ses i sammenheng med at Wesley forkastet den Calvinske predestinasjonslære (læren om at Gud har forutbestemt noen til frelse og andre til fortapelse). Hvorfor dette begrepet skiller metodismen og lutherdommen ser man i dåpsynet.

Metodistisk syn på dåp og nattverd.

Dåpsyn i de reformerte kirker går tilbake til Zwingli som skiller skarpt mellom ånd og materie, og derfor også i sakramentene mellom ytre tegn og åndelig innhold. Vanddåpen er et ytre tegn som dermed ikke kan virke på det indre og åndelige. Zwingli betrakter derfor ikke dåpen som et nådemiddel som Gud bruker til å meddele frelse.

Zwingli fastholdt barnedåpen, og lærte at dåpen er et tegn på nåden, ikke bare på troen.

Metodistene følger langt på vei Zwingli i dåpsynet, men fullt ut, da metodister omtaler (som Luther) dåpen som et nådemiddel. I en artikkel om dåpen fra 1756 skriver Wesley: «virkningen av denne frie gave – frukten av Jesu liv og død – blir oss til del i dåpen. Han gav seg selv for menigheten for at han kunne hellige og rense den gjennom det rensende vann ved ordet (Ef 5,25-26), nemlig i dåpen, det ordinære middel til vår rettferdiggjørelse.

I overensstemmelse med dette ber vår kirke når dåpen forrettes at den person som døpes blir: renses og helliget ved den Hellige Ånd og fridd fra Guds vrede, mottar tilgivelse for syndene...» Hos Wesley er altså dåpen et nådemiddel hvor Gud handler. Metodistkirken bruker i dag betegnelsen nådemiddel om Ordet, dåpen og nattverden. Det fastholdes imidlertid at Gud også kan gi sin nåde utenom nådemidlene. Metodistene vil derfor si at dåpen formidler frelse, men er ikke nødvendig til frelse.

Barnedåpen fastholdes, og begrunnes ved å knytte denne til læren om den forutgående nåde. Metodistene lærer at Guds nåde møter barnet før det er født. På samme måte som Guds dom kommer over alle på grunn av Adams fall, kommer forsoningens nåde over alle på grunn av Kristus. Et menneske må velge å følge Kristus, men på grunn av forsoningen er Guds nåde det første barnet møter når det kommer til verden. Læren om den forutgående nåde blir derfor en forklaring på hvorfor barn uten evne til å bekjenne en tro, kan bli døpt. Samtidig tjener den som begrunnelse for at udøpte barn ikke går fortapt. Den nøddåpspraksis man finner i lutherske sammenhenger er fremmed for metodistene. (Tro og dåp s29.-34) Man kan også si at «den forutgående nåde» står i en svak protest mot luthersk arvesyndslære som ligger til grunn for det lutherske dåpsyn.

Nattverden er et minne og et felleskapsmåltid, men også som et nådemiddel der Kristus ved Den Hellige Ånd er nær dem som tar i mot i tro. (Kristne kirker og trossamfunn s. 238) Dette metodistiske syn intar en mellomposisjon til Calvinisk og Luthersk tanke. Hos Calvin er brød og vin kun ytre symboler og nattverden er kun ett minnes-, felleskaps- og bekjennelsesmåltid. For Luther var brødet og vinen ikke bare en avbildning av Jesu legeme og blod, men det er er Jesu legeme og blod, som den kristne får ta i mot som offer for sine synder. Nattverdsbordet i Metodistkirken er forøvrig åpent for enhver tilstedeværende, uanvhegig av kirketilhørighet.

Metodistisk lære om det kristne liv, kontra lutherdom.

Metodismen har et sterkere fokus på helliggjørelse enn lutherdommen. Borgen skriver at «Opplevelsen av Guds kjærlighet skal føre til en hel overgivelse der de troende blir fylt av en gjenkjærlighet til Gud». (Kristne kirker og trossamfunn s. 235), Enten ved en gradvis vekst, eller ved en særskilt opplevelse som siden bestemmer deres liv.

Kristen helhet og modenhet ble for Wesley mer enn et abstrakt ideal. Han understreket at denne helhet kunne oppleves som en «forandring nr 2», «velsignelse nr 2», der Guds kjærlighet fyller den troendes liv. I dag blir dette fremdeles vektlagt, men en finner ikke at det er Bibelsk å sette det som et normativt mønster for alle.

Det vil i dag formuleres f.eks. slik: «kristen helhet i overgivelse og tjeneste er et kall og en gave som kan og skal mottas til stadighet i et kristenliv i vekst». Det legges vekt på lære om Den Hellige Ånd, og Åndens gaver slik de er listet i Rom. 12 og 1.Kor 12. Denne forståelsen av en «velsignelse nr2» har likhetstrekk med pinsebevegelsens lære om åndsdaop, selv om det blir feil å si at disse to lærer er identiske.

Metodistisk teologi peker på et nytestamentlig kristenliv. De troende kan ved Guds nåde oppleve «skriftmessig hellighet og fullkommenhet» i sine liv. Det læres også at tro, helliggjørelse og sosial innsats hører sammen. Dette finner vi igjen hos Frelsesarméen som har sitt utspring fra metodismen i England.

(Kristne kirker og trossamfunn s. 235-236)

Læresamtaler

Metodismen har nasjonalt og internasjonalt ført læresamtaler med andre kirkesamfunn blandt annet lutherske og baptistiske. I Norge har dette resultert i en avtale mellom Metodistkirken og Den Norske Kirke fra 1994, hvor de begge anerkjenner «at begge våre kirker står i samme bekjennelsen av den apostoliske tro, slik den er gitt oss i Den Hellige skrift og uttrykt i de oldkirkelige bekjennelser, ... hverandres dåp og forvaltning av nattverdens sakrament, ... hverandres prestetjeneste ... vi fortsatt er to ulike kirker...» De to kirkene forplikter seg på samarbeid, blandt annet gjennom å hilse hverandres medlemmer velkommen på linje med sine egne til å delta i gudstjenesten og å motta sakramentene. Det er også åpnet for at prester fra DNK og Metodistkirken

kan holde gudstjenester sammen, eller besøke hverandres kirker for å holde gudstjeneste. (Nådens felleskap, avtale om gjensidig anerkjennelse og utvidet kirkefellesskap mellom Den Norske Kirke og Metodistkirken i Norge.)

Det har også vært læresamtaler mellom Metodistkirkens Verdensråd, og Det Lutherske Verdensforbund.

På samme måte har det vært samtaler mellom Metodistkirken i Norge og Det Norske Baptistforbund. I sluttokumentet fra 2004 står det at de «deler den felles grunnleggende kristne tro slik den er gitt oss i Bibelen og uttrykt i den apostoliske trosbekjennelse», de «erkjenner at vi har ulik historie, tradisjon, teologiske særtrekk og kirkeordning, uten at dette er til hinder for forpliktende samarbeid.» Dåps spørsmålet er derimot fortsatt for stort til at det anbefales fult kirkefellesskap. Videre anerkjenner de «hverandres pastortjeneste... ved overgang fra det ene kirkesamfunnet til det andre, kreves ingen ny ordinasjon/pastorinnsettelse...», hverandres nattverd blir anerkjent, og det anbefales nattverdfellesskap.

(Baptist-metodist Samtaledokument mellom Metodistkirken i Norge og Det Norske Baptistsamfunn.)

Avslutning og konklusjon

Det er klart at luthersk og metodistisk tradisjon, kanskje særlig i Skandinavia, har en felles historie og gjensidig påvirkning. Det er mye likt i lære og praksis. Metodismens vektlegging av systematisk opplæring, Bibelgrupper og søndagskole er ikke nevnt ovenfor, men også dette har blitt tatt inn som nyttige midler i luthersk statskirke og lekmannsbevegelse i Norge. Men samtidig er det klart at den metodistiske vektlegging av helliggjørelsen og det kristne liv bryter med forkynnelsen i luthersk lekmannsbevegelse. I lutherdommen fremheves gode gjerninger og nestekjærlighet, men da hele tiden som Den Hellige Ånds frukter, som skal vokse fram ved en forkynnelse hvor Jesu fullførte frelsesverk er i sentrum. «Nåden alene, frelsen alene, Jesus alene» står som lutherske prinsipper. I luthersk lære hører helliggjørelsen til, men den holdes sterkt adskilt i fra frelsesspørsmålet. Om metodismen sier Sødal at rettferdiggjørelse og helliggjørelse er to aspekter ved frelsen. Der troen ikke kan ikke løsrives fra gjerningene. Nåden er en «ansvarlig nåde». Disse to stadiene sier han er på den ene siden preget av luthersk forståelse av rettferdiggjørelse ved tro alene, samtidig som den har trekk fra katolsk lære om gjerningenes betydning for frelsen. (Det Kristne Norge, s. 204-205). Videre har metodismens helliggjørelsesfokus og «en velsignelse nr.2» en åpning mot Pinsebegelsens lære om åndsåd. I dåps og nattverdslæren inntar Metodismen en mellomposisjon mellom luthersk og reformert tradisjon.

Kildehenvisning

Bøker:

Astås Reidar . (4.utg. 5. opplag 2002) Kirke i vekst og virke.
Oslo: Gyldendal Norsk forlag.

Kapittel om Metodistkirken, av Helje Kringlebotn Sødal, i
Ausdal T. , Leer-Salvesen P. og Oftestad B.T. Sødal H.K.(red), (2002)
Det Kristne Norge.
Kristiansand: Høyskoleforlaget.

Kapittel om Metodistkirken, av Peder Borgen, i
Borgen P. og Haraldsø B. (2.opplag 1996) Kristne kirker og trossamfunn.
Trondheim: Tapir forlag.

Haraldsø. Brynjar (2.opplag 2001) Kirke og misjon gjennom 2000 år.
Oslo: Lunde forlag.

Oftestad B.T. , Rasmussen T., Schumacher J. (3.utg 2005) Norsk kirkehistorie.
Oslo: Universitetsforlaget.

Østerberg Arnfinn (1999) Tro og dåp.
Luther forlag.

Internettresurser:

Baptist-metodist
Samtaledokument mellom Metodistkirken i Norge og Det Norske Baptistsamfunn.
<http://metodistkirken.xmd.no/file.php?fid=5529>

En metodistisk forståelse av dåpen.
<http://metodistkirken.xmd.no/file.php?fid=5446>

Nådens felleskap - avtale om gjensidig anerkjennelse og utvidet kirkefelleskap mellom Den Norske Kirke og Metodistkirken i Norge.
<http://metodistkirken.xmd.no/file.php?fid=5527>